

Notă Informativă

Titlul cu privire la **Dreptul debitorului și creditorului** din Declarația Drepturilor IMM-lor presupune că antreprenorii au dreptul:

Art 1. Să fie protejat de un set minim de drepturi ale creditorilor și debitorilor elaborate, și implementate pentru a proteja antreprenorii de la creditări falimentare și abuzuri din partea instituțiilor financiare neonest.

1. Acest drept este reglementat în legislația națională?

În legislația națională nu vom identifica capitole destinate sectorului de afaceri cu referire expresă la prezentul drept. În schimb vom analiza drepturile creditorului și debitorului în redacția Legilor care fac referire atât la persoanele fizice cât și juridice.

O expresie legislativă cu privire la garantarea drepturilor creditorului a fost prevăzută de Codul Civil al Republicii Moldova care stabilește la Art. 72 că:

- În termen de 15 zile de la adoptarea hotărârii de reorganizare, organul executiv al persoanei juridice participante la reorganizare este obligat să informeze în scris toți creditorii cunoscuți și să publice în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova” și, în mod gratuit, pe pagina web oficială a organului înregistrării de stat un aviz privind reorganizarea.
- Creditorii pot, în termen de o lună de la publicarea avizului, să ceară persoanei juridice care se reorganizează garanții în măsura în care nu pot cere satisfacerea creanțelor. Dreptul la garanții aparține creditorilor doar dacă vor dovedi că prin reorganizare se va periclita satisfacerea creanțelor lor.
- Creditorii sînt în drept să informeze organul înregistrării de stat cu privire la creanțele față de debitorul care se reorganizează.
- Persoanele juridice participante la reorganizare răspund solidar pentru obligațiile apărute pînă la reorganizarea acestora dacă din actul de transmitere și din bilanțul de repartitie nu este posibilă determinarea succesorului.

Codul Civil a reglementat o garanție care derivă din Refuzul de executare a contractului(Art. 1241 Cod Civil):

- Creditorul este în drept să refuze executarea obligației de a pune la dispoziția debitorului creditul dacă, după încheierea contractului de credit:
 - a) au apărut circumstanțe care indică cu certitudine incapacitatea viitoare a debitorului de a rambursa creditul;

b) debitorul sau terțul încalcă obligația de a acorda garanții de rambursare a creditului pe care și-a asumat-o sau alte condiții prevăzute de contractul de credit pentru punerea la dispoziție a creditului.

- Creditorul are dreptul de a refuza să pună la dispoziție următoarele tranșe ale creditului, în cazul în care contractul prevede acordarea creditului în tranșe, dacă debitorul nu îndeplinește condițiile contractului referitoare la tranșa sau tranșele precedenteori la tranșa care urmează să se acorde.
- Debitorul este în drept să refuze creditul parțial sau total. În acest caz, el trebuie să plătească creditorului o remunerație pentru punerea la dispoziție a creditului (comision de neutilizare). Dispozițiile prezentului alineat nu se aplică în cazul contractelor de credit pentru consumatori, reglementate prin Legea privind contractele de credit pentru consumatori. Dreptul de refuz prevăzut la alin.(1)-(3) poate fi exercitat doar dacă partea care refuză notifică cealaltă parte într-un termen rezonabil pînă la momentul executării obligațiilor ce constituie obiectul refuzului.

Cu referire nemijlocită la Contractele de Credit (încheiate atât între persoane fizice cât și între persoane jurice), vom evidenția care sunt prevederile ce reglementează Răspunderea atât a debitorului cât și a creditorului:

- **Art. 1243. Răspunderea debitorului**

(1) În cazul în care a rezolvit contractul de credit pentru neexecutarea fără justificare a obligațiilor de către debitor, banca sau organizația de creditare nebancară nu are dreptul de a cere dobînda pe care o va rata din cauza încetării înainte de termen a contractului de credit. Această regulă nu împiedică banca sau organizația de creditare nebancară să ceară repararea prejudiciului cauzat conform dispozițiilor alin. (2) și, după caz, dispozițiilor privind neexecutarea obligațiilor.

(2) Dispozițiile legale privind clauza penală rămîn aplicabile.

- **Art. 1244. Răspunderea creditorului**

În cazul neexecutării de către bancă sau organizație de creditare nebancară a obligației sale de acordare a creditului, debitorul poate pretinde plata unor penalități de întârziere în modul și în mărimea prevăzute de lege sau de contract.

- **Art. 1245. Repararea prejudiciului în cazul rambursării anticipate a creditului**

(1) Dacă debitorul rambursează total sau parțial creditul înainte de scadență, creditorul este în drept să ceară reparația prejudiciului cauzat prin rambursare anticipată cu deducerea sumelor economisite, luîndu-se în considerare creditul ce s-ar fi putut acorda din contul acestor mijloace. La calcularea prejudiciului, se ține cont atît de venitul ratat al creditorului, cît și de cheltuielile evitate de debitor prin rambursarea înainte de termen a creditului.

(2) Părțile pot conveni asupra unui comision de plată anticipată prin care se va repara prejudiciul cauzat prin rambursarea anticipată.

2. Cum pot să-mi revendic acest drept?

„Articolul 28¹. Cod Civil: Organele abilitate cu funcții de control privind clauzele abuzive

(1) Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței efectuează controlul respectării prevederilor art. 712–720⁴ din Codul civil în partea referitoare la contractele încheiate cu consumatorii și constatarea clauzelor abuzive în contracte, la sesizarea consumatorului sau din oficiu, în condițiile legii.

(2) Comerciantul are obligația de a prezenta Agenției pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței, la solicitare, o copie de pe originalul contractelor încheiate cu consumatorul care fac obiectul controlului, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal și a altor obligații de confidențialitate impuse de lege sau de contract.

(3) În cazul constatării clauzelor abuzive în contractul încheiat cu consumatorul, Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței întocmește act de constatare și intenționează acțiune în instanța de judecată în vederea solicitării constatării nulității acestor clauze. (4) În cazul în care constată caracterul abuziv al clauzelor contractuale elaborate pentru a fi utilizate în o multitudine de contracte, instanța de judecată constată nulitatea acestor clauze, dispune excluderea lor din contract, impunând, totodată, comerciantului obligația de a exclude aceste clauze din contractele cu același obiect încheiate cu alți consumatori, precum și interdicția de a include astfel de clauze în alte contracte care urmează a fi încheiate cu consumatorii.

(5) Pentru prevenirea includerii în contracte a unor clauze abuzive, acțiunile menționate la alin. (3) și (4) pot fi îndreptate, separat sau în ansamblu, împotriva unui număr de comercianți din același sector economic sau împotriva asociațiilor acestora care utilizează sau recomandă utilizarea acelorași clauze sau a unor clauze similare.

(6) Consumatorul prejudiciat nemijlocit prin contracte încheiate cu încălcarea prevederilor legii sau asociațiile obștești de consumatori sînt în drept să intenționeze acțiuni în instanța de judecată în apărarea drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor prejudiciați, în vederea solicitării constatării nulității clauzelor contractuale presupuse a fi abuzive, în condițiile legii.

Articolul 1240. Cod Civil Garanțiile de rambursare a creditului

(1) Părțile pot conveni asupra constituirii unor garanții reale (inclusiv gaj), personale (inclusiv fidejusiune) sau a unor alte garanții uzuale în practica bancară.

(2) Dacă apreciază garanțiile rambursării creditului ca insuficiente, creditorul este în drept să ceară constituirea unor garanții suplimentare. În cazul refuzului debitorului de a oferi

garanțiile suplimentare solicitate de creditor, acesta din urmă are dreptul să reducă suma creditului proporțional reducerii garanției sau să declare rezoluțiunea contractului de credit.

(3) Creditorul este obligat să accepte anularea măsurilor de asigurare care depășesc limita convenită a garanțiilor. Această dispoziție nu se aplică în cazul în care măsurile de asigurare depășesc doar temporar limita convenită a garanției.

3. Bune practici internaționale cu referire la acest drept;

Fondul National de Garantare a Creditelor pentru Intreprinderile Mici si Mijlocii (FNGCIMM SA-IFN) din România este o institutie financiara nebancara, cu capital de risc, infiintata in scopul facilitarii accesului IMM-urilor la finantari, prin acordarea de garantii pentru instrumentele de finantare contractate de la banci comerciale sau din alte surse. FNGCIMM instrumenteaza programe guvernamentale destinate relansarii economice, dezvoltarii mediului de afaceri, precum si crearii si sustinerii de locuri de munca, functionand ca o societate comerciala pe actiuni, cu actionar unic statul roman, sub supravegherea prudentiala a Bancii Nationale a Romaniei.

Garantia FNGCIMM SA - IFN este de maxim 80% din valoarea imprumutului, fara a depasi suma de 2,5 milioane euro/beneficiar si se emite la solicitarea institutiilor finantatoare partenere, pentru finantari aprobate, pe baza analizei documentelor prezentate de catre finantator.

FNGCIMM SA - IFN colaboreaza cu cele mai importante institutii financiare in baza unor conventii de lucru.

FNGCIMM SA - IFN asigura o acoperire teritoriala nationala, raspunzand solicitarilor intreprinzatorilor prin toate cele 3 sucursale, 4 reprezentante si 3 filiale. In baza apartenentei sale la AECM (Asociatia Europeana a Institutiiilor de Garantare – asociatie ce reuneste 42 de fonduri de garantare mutuale, private si publice, banci de dezvoltare si fonduri de contragarantare din 22 de state membre ale UE, precum si Turcia, Serbia, Bosnia si Herzegovina si Federatia Rusa), FNGCIMM functioneaza dupa reguli si principii europene.

4. Cum putem influența autoritățile responsabile?

O cale extrem de eficientă în vederea consolidării eforturilor comune ale societăților comerciale pentru a sensibiliza autoritățile statului cu privire la o problemă, reprezintă asocierea acestora. Întreprinderile care au viziuni comune și se împiedică de aceleași lacune legislative sau întâmpină bariere similare în relația cu autoritățile, au posibilitatea să își consolideze eforturile și să solicite imperativ respectarea drepturilor lor de către autoritățile responsabile. Alianța Întreprinderilor Mici și Mijlocii din Moldova este o organizație non-guvernamentală care a fost fondată pentru a consolida și uni eforturile întreprinderilor mici și mijlocii din Moldova, având drept scop primordial dezvoltarea sectorului de afaceri dar și sensibilizarea autorităților statului.

